

Wederhoor PFAS-spoor

Chemours

We stuurden Chemours eerst een interviewverzoek. Dat werd afgewezen. Chemours voegde daar onderstaande schriftelijke reactie aan toe:

“Zoals beloofd bijgaand een reactie ten aanzien van de door jullie genoemde thema’s

Chemours werkt samen met zijn partners om te voldoen aan de hoogste normen op het gebied van kwaliteit, veiligheid en de naleving van milieu-eisen. Door middel van regelmatige audits, het delen van expertise en transparante samenwerking werken we nauw samen met onze partners om te voldoen aan wettelijke voorschriften en producten te leveren die het vertrouwen en de verwachtingen van onze klanten weerspiegelen.

Chemours heeft met Custom Powders samengewerkt als een betrouwbare en verantwoordelijke partner in contractproductie.

Sinds het van kracht worden van de REACH wetgeving en de overstap naar de Gen X technologie, is alle informatie geregistreerd volgens de REACH-vereisten. Deze informatie (waaronder onderzoek geïnitieerd of gedaan door Chemours) is openbaar beschikbaar via REACH, inclusief classificatie- en toxiciteitsstudies.

Daarnaast heeft Chemours kennis over emissiereductie gedeeld met de contractpartner. Het technologie- en engineeringteam van Chemours heeft Custom Powders uitgebreid ondersteund met de best beschikbare technologie voor emissiereductie op de locatie van Custom Powders. Custom Powders heeft dit bevestigd in hun correspondentie met de gemeente Helmond.

Er is ook advies geweest aan Custom Powders op arbeidshygienisch gebied onder andere over persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).

De contractpartner Custom Powders is als zelfstandig bedrijf zelf verantwoordelijk voor zijn eigen vergunningen en naleving van wettelijke vereisten.”

Aanvullend hebben we Chemours onderstaande vragen gesteld:

“1) Vanaf het allereerste moment dat Custom Powders haar deuren opende in Helmond, is er veel contact geweest met DuPont om de werkwijze van Custom Powders te begeleiden en controleren. Kunt u bevestigen dat er medewerkers van DuPont in 1996 en 1997 bij Custom Powders op bezoek zijn geweest om de werkwijze met betrekking tot de PTFE Dispersie te begeleiden en te controleren?

2) Wij hebben vele Safety Data Sheets die Custom Powders ontving van DuPont / Chemours. In deze safety data sheets (gedateerd vanaf 1993) staat slechts PTFE (‘fluoradditive’ of ‘dispersion’) en in een enkel geval ‘water’ als ingrediënt aangemerkt. PFOA/APFO wordt nergens vermeld, terwijl dit wel in het door Custom Powders te verwerken product zat. Zembla sprak daarnaast met meerdere oud-medewerkers van Custom Powders en zij stellen dat ze jarenlang niet wisten dat ze met PFOA/APFO werkten. Op welk moment heeft DuPont aan Custom

Powders gecommuniceerd dat er in het natte Teflonpoeder, dat door DuPont werd aangeleverd, ook PFOA/APFO aanwezig was?

3) Waarom is dit niet meteen gemeld bij de start van de samenwerking?

4) Een hoogleraar Integriteit kwalificeert het weglaten van deze cruciale informatie als: 'Er wordt eigenlijk gelogen.' Wat vindt u van deze kwalificatie?

5) Een arbeidsrecht-advocaat zegt in de uitzending dat het zorgvuldigheidsbeginsel eist dat Dupont met Custom Powders had moeten delen dat er PFOA in het materiaal zit. Hij vervolgt dat Dupont onzorgvuldig is geweest door dit niet te doen en nu aansprakelijk is omdat er schade uit is ontstaan. Wat is uw reactie op deze uitspraak?

6) In december van 2007 komt een Arbeidshygiënist van DuPont op bezoek bij Custom Powders om informatie te geven over het werken met APFO/PFOA. Toen was bij DuPont bekend dat PFOA mogelijk schadelijk is voor de gezondheid. Toch stelt de arbeidshygiënist van DuPont tijdens een presentatie onder het kopje 'gezondheidseffecten' dat er 'geen bekende negatieve invloeden op de gezondheid door blootstelling aan APFO' zijn. Waarom zijn de gezondheidsrisico's van PFOA niet gemeld?

7) Een milieuchemicus en een hoogleraar Integriteit noemen deze gang van zaken in onze uitzending 'een grove leugen' en 'maffia-achtige praktijken'. Wat is uw reactie op deze uitspraken?

8) Twee medewerkers van Custom Powders hebben extreem hoge bloedwaarden: uit metingen verricht in december 2007 komen waarden van 6293 microgram per liter bloed, en 5684,5 microgram per liter bloed. Deze medewerkers wisten niet dat DuPont op dat moment intern met grenswaarden van 2000 microgram per liter bloed werkte. Waarom is dat niet meegedeeld?

9) En, welke maatregelen heeft DuPont genomen toen de bloedwaarden van de Custom Powders medewerkers bekend werden?

10) Vanaf 1996 droogt Custom Powders Teflonpoeder voor DuPont / Chemours. Tot en met in elk geval 2011 werd het afgevangen PFOA-houdende water direct op het riool geloosd. Uit interne documenten blijkt dat DuPont op de hoogte is van de directe lozing op het riool. Wethouder van de Gemeente Helmond Arno Bonte zegt hierover: 'Dat is schokkend, want dit is volkomen in strijd met ook de geldende vergunningen op dat moment. Het direct lozen op het riool, dat is crimineel. Dit is doelbewust, willens en wetens ook de omgeving vervuilen. En het feit dat Dupont daarvan op de hoogte was, is voor mij als wethouder ook extra reden om nu custom powders failliet is om de rekening van de sanering ook rechtstreeks naar Chemours te sturen.' Wat is uw reactie op zijn woorden?

11) DuPont / Chemours is naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak begonnen met een pilot om (in elk geval 3) volkstuinencomplexen te gaan saneren rondom de fabriek in Dordrecht. Welke verantwoordelijkheid neemt DuPont / Chemours voor de PFAS-vervuiling in Helmond?"

Kort erna hebben de we volgende vragen nog toegevoegd:

"Afgelopen maandag hebben wij u enkele vragen ter wederhoor voorgelegd, naar aanleiding van onze uitzending over Custom Powders. Wij willen hier graag nog de volgende vragen aan toevoegen:

* In de uitzending laten we zien dat Custom Powders jarenlang PFOA-houdend afvalwater direct op het riool loost. Uit interne documenten blijkt dat Dupont hier ook van op de hoogte is. Een hoogleraar integriteit zegt hierover in onze uitzending: 'Ik vind het crimineel als je zo met mensenlevens speelt. Blijkbaar is geld dan een stuk belangrijker dan mensenlevens en het milieu.' Wat is hierop uw reactie?

* Een arbeidsrecht advocaat zegt over deze PFOA-lozing op het riool dat het 'strafrechtelijk niet in orde is' en noemt het een 'overtreding of een misdrijf'. Wat is hierop uw reactie?"

Reactie Chemours

"Dank voor de gelegenheid tot wederhoor.

Chemours heeft ondertussen ook kennisgenomen van de aankondigingen van de Zembla uitzending die, als wij het goed begrijpen, gepland staat voor 27 april a.s.

Daarin, en in de vragen die u aan ons voorlegt, volgt al een duidelijk standpunt ('framing') over de feiten en het handelen van Dupont (nu Chemours), midden jaren '90. We begrijpen dat met de huidige (wetenschappelijke) kennis en opvattingen er nu op een bepaalde manier wordt gekeken naar handelingen van dertig jaar geleden. Maar handelingen van destijds kunnen uiteraard niet losgezien worden van de toen geldende wet- en regelgeving en beschikbare kennis. Onderstaande reactie dient gelezen te worden met dit in het achterhoofd.

Ervaring leert inmiddels dat het voor Chemours onmogelijk is om het beeld wat reeds is geschetst daadwerkelijk te nuanceren, welk antwoord ook zou worden gegeven. De kijker is immers al voorgehouden dat er wat opzienbarends getoond wordt. Een reactie dat Chemours juist heeft gehandeld zal niet als opzienbarend worden gezien. Dus we hebben wel de hoop, maar niet de verwachting dat recht zal worden gedaan aan onze antwoorden.

Bovendien is het niet duidelijk voor Chemours waar de uitspraken die de genoemde hoogleraar en advocaat arbeidsrecht doen, op zijn gebaseerd. Welke informatie is hen voorgehouden, waar baseren zij deze uitlatingen op? Zonder daarvan kennis te hebben is het lastig om hierop te reageren.

Het eerdere statement dat Chemours heeft gegeven, staat nog steeds.

Onderstaand treft u onze antwoorden op uw vragen:

Kunt u bevestigen dat er medewerkers van DuPont in 1996 en 1997 bij Custom Powders op bezoek zijn geweest om de werkwijze met betrekking tot de PTFE Dispersie te begeleiden en te controleren?

Zoals in onze eerdere reactie aangegeven, werkt Dupont (en vanaf 2015) Chemours nauw samen met haar partners om te voldoen aan hoge normen op het gebied van veiligheid, milieu en kwaliteit. Dupont (en vanaf 2015) Chemours heeft met Custom Powders samengewerkt als een betrouwbare partner.

2 en 3) Wij hebben vele Safety Data Sheets die Custom Powders ontving van DuPont / Chemours. In deze safety data sheets (gedateerd vanaf 1993) staat slechts PTFE ('fluoradditive' of 'dispersion') en in een enkel geval 'water' als ingrediënt aangemerkt. PFOA/APFO wordt nergens vermeld, terwijl dit wel in het door Custom Powders te

verwerken product zat. Zembla sprak daarnaast met meerdere oud-medewerkers van Custom Powders en zij stellen dat ze jarenlang niet wisten dat ze met PFOA/APFO werkten. Op welk moment heeft DuPont aan Custom Powders gecommuniceerd dat er in het natte Teflonpoeder, dat door

DuPont werd aangeleverd, ook PFOA/APFO aanwezig was? Waarom is dit niet meteen gemeld bij de start van de samenwerking?

Het product dat naar Custom Powders ging om gedroogd te worden betrof PTFE, dus is het logisch dat Custom Powders de safety data sheets* van PTFE ontving. In de safety data sheets staan veiligheidsadviezen ter bescherming tegen blootstelling, waaronder het advies: "Bescherming tegen acute blootstelling biedt ook bescherming tegen mogelijke chronische effecten". Deze adviezen – mits ze correct opgevolgd worden – beschermen ook tegen blootstelling aan eventueel aanwezige andere bestanddelen.

In het algemeen geldt dat DuPont (en later vanaf 2015 Chemours) Custom Powders heeft ondersteund met onder andere risico-inventarisaties en adviezen over het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's). Chemours kan niet beoordelen of deze consistent zijn opgevolgd en toegepast door medewerkers van Custom Powders.

*Een Safety Data Sheet(SDS) is een gestandaardiseerd document dat de informatie bevat die nodig is om veilig met een chemisch product te werken, waardoor de bescherming van werknemers, het milieu en de juiste omgang met materialen wordt gegarandeerd. Het bevat uitgebreide informatie over de mogelijke risico's, gevaren, veilige hantering en noodmaatregelen met betrekking tot een chemisch product.

4) Een hoogleraar Integriteit kwalificeert het weglaten van deze cruciale informatie als: 'Er wordt eigenlijk gelogen.' Wat vindt u van deze kwalificatie?

Deze kwalificatie is onjuist. Volgens de toen geldende wetgeving is er geen cruciale informatie achtergehouden. Bovendien staat in de relevante safety datasheet duidelijk dat bescherming tegen acute blootstelling ook bescherming biedt tegen mogelijke chronische effecten (zie ook eerdere antwoorden 1,2,3).

5) Een arbeidsrecht-advocaat zegt in de uitzending dat het zorgvuldigheidsbeginsel eist dat Dupont met Custom Powders had moeten delen dat er PFOA in het materiaal zit. Hij vervolgt dat Dupont onzorgvuldig is geweest door dit niet te doen en nu aansprakelijk is omdat er schade uit is ontstaan. Wat is uw reactie op deze uitspraak?

In zijn algemeenheid geldt dat een werkgever de verplichting heeft om te zorgen voor een veilige arbeidsomgeving voor werknemers. Chemours kan ook niet verantwoordelijk gehouden worden voor de wijze waarop Custom Powders als werkgever met haar werknemers omging.

Zoals uit de voorgaande antwoorden blijkt heeft Dupont/Chemours gehandeld volgens de wet- en regelgeving. We verwijzen hierbij graag naar de betreffende safety data sheet ten aanzien van bescherming van medewerkers. Dit advies strekt zich dus ook uit tot eventueel aanwezige andere bestanddelen in het nat PTFE poeder.

Chemours is gericht op transparante en eerlijk samenwerking met haar partners en het voldoen aan alle geldende wet- en regelgeving.

6) In december van 2007 komt een Arbeidshygiënist van DuPont op bezoek bij Custom Powders om informatie te geven over het werken met APFO/PFOA. Toen was bij DuPont

bekend dat PFOA mogelijk schadelijk is voor de gezondheid. Toch stelt de arbeidshygiënist van DuPont tijdens een presentatie onder het kopje 'gezondheidseffecten' dat er 'geen bekende negatieve invloeden op de gezondheid door blootstelling aan APFO' zijn. Waarom zijn de gezondheidsrisico's van PFOA niet gemeld?

Het product dat naar Custom Powders ging om gedroogd te worden betrof nat PTFE poeder, dus is het logisch dat Custom Powders de safety data sheets van PTFE ontving. Daarin staat als veiligheidsadvies "Protection against acute exposure should also provide protection against any potential chronic effects"- "Bescherming tegen acute blootstelling biedt ook bescherming tegen mogelijke chronische effecten"-

Zoals in ons eerdere statement aangegeven is er aan Custom Powders arbeidshygiënisch advies gegeven. Een van de uitgangspunten bij arbeidshygiëne is het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) om eventuele blootstelling en mogelijke gezondheidseffecten te minimaliseren.

7) Een milieuchemicus en een hoogleraar Integriteit noemen deze gang van zaken in onze uitzending 'een grove leugen' en 'maffia-achtige praktijken'. Wat is uw reactie op deze uitspraken?

Deze kwalificatie is onterecht. Wij werken nauw samen met onze partners om te voldoen aan wettelijke verplichtingen en streven naar transparantie in onze werkwijzen. (Zie ook ons antwoord op vraag 6).

8) Twee medewerkers van Custom Powders hebben extreem hoge bloedwaarden: uit metingen verricht in december 2007 komen waardes van 6293 microgram per liter bloed, en 5684,5 microgram per liter bloed. Deze medewerkers wisten niet dat DuPont op dat moment intern met grenswaarden van 2000 microgram per liter bloed werkte. Waarom is dat niet meegedeeld? 9) En, welke maatregelen heeft DuPont genomen toen de bloedwaardes van de Custom Powders medewerkers bekend werden?

Het is Chemours niet bekend op welke informatie deze vraag is gebaseerd. U doet de aanname dat DuPont wist van metingen van bloedwaardes en tevens dat DuPont geen mededelingen over grenswaarden zou hebben gedaan. Het is Chemours niet bekend op basis van welke informatie u die aannames doet.

Zoals in ons eerdere statement aangegeven heeft DuPont destijds arbeidshygiënisch advies verstrekt aan Custom Powders, waaronder richtlijnen voor persoonlijke beschermingsmiddelen (PBMs). Chemours kan niet beoordelen of deze richtlijnen consistent zijn toegepast door medewerkers van Custom Powders en wat de mogelijke invloed hiervan is geweest op bloedwaarden.

10) Vanaf 1996 droogt Custom Powders Teflonpoeder voor DuPont / Chemours. Tot en met in elk geval 2011 werd het afgevangen PFOA-houdende water direct op het riool geloosd. Uit interne documenten blijkt dat DuPont op de hoogte is van de directe lozing op het riool. Wethouder van de Gemeente Helmond Arno Bonte zegt hierover: 'Dat is schokkend, want dit is volkomen in strijd met ook de geldende vergunningen op dat moment. Het direct lozen op het riool, dat is crimineel. Dit is doelbewust, willens en wetens ook de omgeving vervuilen. En het feit dat Dupont daarvan op de hoogte was, is voor mij als wethouder ook extra reden om nu custom

powders failliet is om de rekening van de sanering ook rechtstreeks naar Chemours te sturen.' Wat is uw reactie op zijn woorden?

Aanvullende vragen 16/04:

Een arbeidsrecht advocaat zegt over deze PFOA-lozing op het riool dat het 'strafrechtelijk niet in orde is' en noemt het een 'overtreding of een misdrijf'. Wat is hierop uw reactie?

In de uitzending laten we zien dat Custom Powders jarenlang PFOA-houdend afvalwater direct op het riool loost. Uit interne documenten blijkt dat Dupont hier ook van op de hoogte is. Een hoogleraar integriteit zegt hierover in onze uitzending: 'Ik vind het crimineel als je zo met mensenlevens speelt. Blijkbaar is geld dan een stuk belangrijker dan mensenlevens en het milieu.' Wat is hierop uw reactie?

Chemours weet niet naar welke interne documenten u verwijst en kan daar dus ook niet op reageren. In zijn algemeenheid geldt dat een bedrijf als Custom Powders zelf verantwoordelijkheid draagt voor het naleven van de verplichtingen uit haar vergunningen. Die verantwoordelijkheid kan niet op haar toeleveranciers afgewenteld worden.

Custom Powders zelf heeft aan de gemeente Helmond verklaard: Custom Powders heeft voorafgaande aan de verwerking van PFOA en GenX houdende producten optimaal gebruik gemaakt van de kennis van de deskundigen (leverancier/contractpartij). Deze hebben adviezen gegeven om verontreiniging naar de omgeving zo veel als mogelijk te beperken."

11) DuPont / Chemours is naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak begonnen met een pilot om (in elk geval 3) volkstuinencomplexen te gaan saneren rondom de fabriek in Dordrecht. Welke verantwoordelijkheid neemt DuPont / Chemours voor de PFAS-vervuiling in Helmond?

De in uw vraag genoemde pilot met de moestuinen is met vier gemeenten rond de fabriek van Chemours in Dordrecht overeengekomen in het kader van een saneringsplan gebaseerd op een eerder onderzoek van het RIVM.

Zoals vermeld in onze eerdere reactie, was Custom Powders als onafhankelijk bedrijf verantwoordelijk voor het verkrijgen van vergunningen en het voldoen aan wettelijke verplichtingen. Chemours heeft Custom Powders ondersteund door kennis en technologie te delen. Chemours werkt samen met haar partners om te voldoen aan de hoogste normen op het gebied van kwaliteit, veiligheid en naleving van milieueisen."

Custom Powders

Vragen Zembla

"Since 1996, Custom Powders in Helmond has been drying Teflon powder for the company DuPont (now Chemours). We have multiple safety data sheets that Dupont provided on the Teflon powder to Custom Powders. Up until 2005, the sheets don't contain any information on PFOA in the product.

- 1) Since when was Custom Powders made aware that PFOA was in the product they received from DuPont?
- 2) What did Custom Powders do when they were informed?
- 3) Did Custom Powders inform every employee that they were working with PFOA?

4) From 1996 to at least 2011, Custom Powders discharged PFOA-containing water directly into the sewer, according to internal documents and eyewitness accounts. Alderman Arno Bonte of the municipality of Helmond calls this 'criminal', especially since there was no permit for this discharge. What is your response to this?

5) An environmental chemist says about this: 'That is not good business practice. Scandalous.' What is your response to this?

6) From internal documents we know that DuPont was aware that Custom Powders discharged the water directly to the sewage. We understand that they knew it from the start (1996), could you confirm this? What did they say about the procedure of Custom Powders?

7) What did Custom Powders do when it turned out that employees had extremely high levels of PFOA in their blood (6293 and 5684.5 micrograms per liter of blood) at the end of 2007? Did Custom Powders immediately halt production?

8) One of these employees is suffering from cancer, after being exposed for years to high levels of PFOA during his job at Custom Powders. An expert states in our program that it is possible that the cancer is the result of the high exposure to PFOA. How do you respond to this?

9) Zembla had eggs analysed from the direct vicinity of Custom Powders. The results show higher levels of PFOA than were previously known. Does Custom Powders feel responsible for this? If so, what are you going to do?"

Kort erna hebben de we volgende vragen nog toegevoegd:

"Last Tuesday, we have send you statements from our upcoming broadcast on Custom Powders, to give you the opportunity to respond. To these previous statements, we would like to add the following:

* In the broadcast we show that Custom Powders has been discharging PFOA-containing water directly into the sewer for years. Internal documents show that Dupont is also aware of this. A Professor of integrity says the following about this in our broadcast: 'I think it is criminal if you gamble with people's lives like this. Apparently, money is a lot more important than people's lives and the environment.' What is your response to this?

* An employment law attorney says about the PFOA discharge into the sewer that it is 'unacceptable under criminal law' and calls it a 'violation or a crime'. What is your response to this?"

Reactie Custom Powders

In reply to your request for information we hereby provide you with the following statement on behalf of the former board of Custom Powders. For any further questions please contact the Curator.

The former board would like to emphasize that it deeply regrets the negative consequences for people and the environment due to the processing of Teflon containing PFAS (PFOA & GenX) and the role Custom Powders played in this.

Custom Powders was a small company with never more than 10 employees. In 1996 it was approached by Chemours to dry wet Teflon powder on the behalf of Chemours. During the period that Custom Powders processed Teflon for Chemours, the company always followed Chemours' instructions for the processing procedure, also to ensure that the processing was carried out as safely as possible.

Custom Powders always had the necessary environmental permits that allowed the production of these substances. These permits were issued based on the 'complete' safety and environmental information provided by Chemours. No information was ever withheld by Custom Powders. When new information became available the environmental permit applications were updated accordingly. Custom Powders complied with all conditions attached to those permits.

The employees of Custom Powders were well-trained and aware of the work they were doing. While employees were aware of the work they were doing, with the benefit of hindsight, they were not well informed about the risks involved. The same applies to the board at the time. No information—let alone information about the risks to the employees—was withheld by the board.

There is still frequent contact with former employees of Custom Powders.

Although PFAS is rightfully a major topic of concern now, the risks associated with PFAS only came to light a few years ago, and even today, the exact consequences are not fully known. This is also the reason why Custom Powders ceased its processing activities for Chemours over seven years ago. When PFAS concentrations were discovered in the Helmond area, Custom Powders immediately reported to the local authorities, referring to the permit it held, and independently decided to completely stop processing these materials and therefore end its activities for Chemours.

There was never any action taken in violation of permits; the (local) authorities were always informed of the activities taking place at Custom Powders.”